

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O OSNIVANJU SVEUČILIŠTA U ZADRU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Sveučilišna tradicija na tlu Republike Hrvatske počinje još davne 1396. godine, kada je osnovano Dominikansko generalno učilište (sveučilište) u Zadru. To su podaci koji i Hrvatsku svrstavaju u zemlje s vrlo starom učilišnom i sveučilišnom tradicijom.

Od godine 1553. *Universitas Jadertina* postaje povlašteno sveučilište s pravom dodjeljivanja najviših akademskih naslova. Tijekom četiri stoljeća na tom je sveučilištu studiralo preko 200 studenata iz raznih krajeva Europe. Prema nepotpunim podacima na zadarskom je učilištu naslov lektora filozofije i teologije steklo 214 kandidata, naslov bakalaureusa 96, a magistra i doktora 105.

U Zadru je od 1656. do 1707. godine djelovalo i latinsko sjemenište koje je ustanovio Bernard Florio prema propisima Tridentskog koncila. Nastojanjima nadbiskupa Vicka Zmajevića, a zalaganjem njegova nasljednika Mate Karamana, od 1748. djeluje i Ilirsko sjemenište (*Collegium Illyricum Jadrense*) koje je dalo mnogo školovanih svećenika za preko 70 glagoljaških župa. To je ujedno bila i prva škola u Hrvatskoj u kojoj se učio hrvatski jezik i u kojoj se na hrvatskom jeziku predavalo.

Od 1806. do 1811. djelovao je u Zadru i medicinski studij, a od 1821. i bogoslovno-teološki studij na sveučilišnoj razini (s manjim prekidima trajao je do sedamdesetih godina 20. stoljeća). Okolnosti razvoja Zadra u 19. st. (1807. za vrijeme francuske Napoleonove uprave ukinuto je zadarsko sveučilište) i događanja u prvoj polovici 20. st. uvjetovali su njegovu stagnaciju i nazadovanje, pa tako i u pogledu održanja i razvoja visokih učilišta.

Godine 1955. osnovan je Filozofski fakultet u Zadru, kao prva visokoškolska ustanova izvan Zagreba. Godine 1961. osnovana je i Pedagoška akademija, koja je 1979. pripojena Filozofskom fakultetu.

Osnivanje Filozofskog fakulteta 1955. godine označilo je prekretničku obnovu visokoškolskog života i rada u Zadru u novim uvjetima. Godine 1956. započeo je s radom Filozofski fakultet kao dio Sveučilišta u Zagrebu u čijem je sastavu ostao 19 godina. Od 1975. djeluje u sastavu Sveučilišta u Splitu.

Godine 1998. iz sastava Filozofskog fakulteta u Zadru izdvojena je Visoka učiteljska škola.

Sedamdesetih godina u Zadru je radio ogranak Pomorskog fakulteta u Rijeci s dvogodišnjim studijem, koji je obnovljen u školskoj godini 2000./2001, sada u okviru Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Godine 1991. osnovana je Visoka teološko-katehetska škola koja od 1999. djeluje pod patronatom Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U Zemunik kod Zadra djeluje i Visoko vojno učilište Hrvatskog zrakoplovstva.

Dakle, ako je jedno sveučilište proizvod snažnog intelektualnog buđenja i svijesti, ako je osnivanje sveučilišta rođendan visoke kulture i znanosti, onda Zadar zauzima počasno mjesto u intelektualnom životu Hrvatske, pa stoga ponovno zaslužuje sveučilište koje će imati svoje čvrste temelje u postojećim znanstvenim ustanovama.

Filozofski fakultet, već svojim ustrojem sa 16 odsjeka i sveukupnim kadrovskim potencijalom (230 djelatnika, a s vanjskim suradnicima gotovo 300 i oko 2.800 studenata), ima sveučilišnu strukturu *de facto*, što omogućuje njegov razmjerno lagan preustroj u sveučilište *de iure*.

U Zadru djeluju brojne knjižnice i arhivi. Znanstvena knjižnica, jedna je od najbogatijih u Hrvatskoj, te knjižnice u crkvenom vlasništvu (Kaptolska, "Zmajevićeva", Sv. Frane, Sv. Mihovila), riznice su vrijednih rukopisnih knjiga, inkunabula, ali i onih iz novijega vremena. Državni arhiv, Arhiv samostana sv. Marije, Arhiv samostana sv. Frane i Arhiv Zadarske nadbiskupije čuvaju isprave koje sežu u doba hrvatskih narodnih vladara i čine dragocjenu građu za izučavanje naše najstarije povijesti. U Državnom arhivu nalazi se opsežna pisana građa za velik dio primorske Hrvatske od srednjega vijeka do početka 20. stoljeća.

Odgojno–nastavna dimenzija osnivanja Sveučilišta u Zadru polazi od pretpostavke da u suvremenim okolnostima razvoja gravitacijsko područje sveučilišta praktički nema granica. Premda najveći dio studentske populacije dolazi iz zadarske i susjednih primorskih regija Hrvatske, ipak danas znatan broj studenata dolazi i iz udaljenijih, kontinentalnih regija zemlje, a novi uvjeti omogućuju i boravak stranih studenata. Time se u odgojnom smislu omogućuju susreti ljudi različitih provenijencija i naslijeđa, što obogaćuje mogućnosti njihova kulturološkog i individualnog kreiranja.

Podršku za osnivanje Sveučilišta u Zadru izrazili su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zadarska županija, Grad Zadar, Senat Sveučilišta u Splitu, Zadarska nadbiskupija i drugi.

Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu je 12. prosinca 2001. nakon iscrpne rasprave tajnim glasovanjem usvojilo izvješća triju članova stručnog povjerenstva; sva tri izvješća završavaju pozitivnim mišljenjem o potrebi osnutka Sveučilišta u Zadru.

Zakonom čije se donošenje predlaže uredit će se sljedeća pitanja:

- naziv, sjedište i osnivač Sveučilišta u Zadru,
- djelatnost Sveučilišta u Zadru,
- tijela Sveučilišta u Zadru i njihova nadležnost,
- imovina, namjena dobiti i odgovornosti za obveze Sveučilišta u Zadru,
- pripojenje ustanova koje djeluju na području Grada Zadra Sveučilištu u Zadru,
- status upisanih studenata na visokim učilištima koja bi se trebala pripojiti Sveučilištu u Zadru,
- aktivnosti za početak obavljanja djelatnosti.

Posljedice koje će proisteći donošenjem zakona bit će sljedeće:

U okvirima suvremenog razvoja i širenja znanja, obnavljanje Zadra kao sveučilišnog grada omogućit će brži povratak europskoj sveučilišnoj zajednici.

Mnoga današnja sveučilišta u zemljama zajednice Alpe–Jadran, a i zemljama potpisnicama Pakta o stabilnosti, nemaju sveučilišnu tradiciju kao Zadar i Hrvatska. Oživljavanjem Sveučilišta u Zadru i priznavanjem njegove povijesne uloge u sveučilišnoj mreži visokog školstva u Hrvatskoj, Zadar i Republika Hrvatska našli bi se u sasvim drugačijem svjetlu europske sveučilišne baštine.

Valja pri tome istaknuti da se ovdje od same ponovne uspostave sveučilišnog središta u Zadru računa s postupnim uključivanjem u sustav europskih projekata (CARDS, Tempus, Sokrates, VI. Okvir i dr.).

Napokon, u Hrvatskoj nedostaju specifična manja sveučilišta, a u tom pogledu Zadar se ističe kao prvi među središtima koji razmjerno jednostavno može obnoviti nekadašnje sveučilište. Ono bi se sastojalo od sveučilišnih odjela, znanstveno–istraživačkih zavoda, posebnih škola i drugih ustrojstvenih jedinica.

Njegova posebnost sastojala bi se u tome što bi, barem u početku, poglavito razvijalo studije, odnosno znanstveno–istraživačku djelatnost pretežno u područjima humanističko–društvenih znanosti, njegujući i promičući napose regionalnu dimenziju, odnosno mediteransku orijentaciju. Kao što je nekad dominikansko Generalno učilište bilo preteča i putokaz osnivanja novih sveučilišta, tako bi i obnovljeno Sveučilište u Zadru bilo prvo takve vrste u Hrvatskoj, ujedno i izraz potrebe današnjeg vremena.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Najveći dio budućeg Sveučilišta u Zadru sadržajno će činiti preustrojene ustanove koje se već financiraju iz Državnog proračuna – to su Filozofski fakultet u Zadru, Visoka učiteljska škola u Zadru i Studentski centar u Zadru – sve tri su sada u sastavu Sveučilišta u Splitu i iznos financijskih sredstava iz Državnog proračuna ovim se preustrojem ne će promijeniti.

Zbog toga za provođenje ovoga Zakona ne će biti potrebna dodatna sredstva iz Državnog proračuna, sve dok se uz suglasnost osnivača (Republike Hrvatske) ne donese odluka o proširenju i povećanju djelatnosti.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Članak 1.

- (1) Ovim Zakonom osniva se Sveučilište u Zadru kao javna ustanova.
- (2) Na pitanja koja ovim Zakonom nisu uređena primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama i posebnih zakona koji reguliraju visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačku djelatnost.

Članak 2.

Osnivač sveučilišta iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavljat će ministarstvo nadležno za visoko školstvo.

Članak 3.

- (1) Naziv sveučilišta glasi: Sveučilište u Zadru (u daljnjem tekstu: Sveučilište).
- (2) Sjedište Sveučilišta je u Zadru, Ulica Mihovila Pavlinovića bb.

Članak 4.

- (1) Djelatnost Sveučilišta je:
- ustrojavanje i izvođenje sveučilišnih dodiplomskih i poslijediplomskih studija te provođenje postupka za stjecanje doktorata znanosti izvan dokorskog studija,
  - ustrojavanje i izvođenje stručnih dodiplomskih studija u skladu sa zakonom koji regulira visoko obrazovanje,
  - ustrojavanje i izvođenje programa stalnog usavršavanja,
  - obavljanje znanstvenog i visokostručnog rada uz uvjete utvrđene posebnim propisima,
  - izdavačka, bibliotečna i informatička djelatnost za potrebe nastave te znanstvenog i stručnog rada,
  - izrada stručnih mišljenja i vještačenja.
- (2) Sveučilište može obavljati i druge djelatnosti koje služe obavljanju djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka, ako se one u manjem opsegu ili uobičajeno obavljaju uz navedene djelatnosti.

Članak 5.

- (1) Sveučilište se ustrojava sa sveučilišnim odjelima i s drugim ustrojstvenim jedinicama u svom sastavu.
- (2) Statutom Sveučilišta pobliže se određuje njegovo ustrojstvo, te druga važna pitanja za njegovo djelovanje.

Članak 6.

Sveučilišna tijela su rektor i sveučilišni senat.

Članak 7.

- (1) Čelnik i voditelj Sveučilišta je rektor.
- (2) Osim poslova određenih zakonom i statutom Sveučilišta, rektor:
  - predstavlja i zastupa Sveučilište,
  - poduzima sve pravne radnje u ime i za račun Sveučilišta,
  - zastupa Sveučilište u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te pravnim osobama s javnim ovlastima,
  - daje pisanu punomoć drugoj osobi, u granicama svoje ovlasti, da zastupa Sveučilište u pravnom prometu,
  - odgovoran je za zakonitost rada Sveučilišta,
  - obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom Sveučilišta.
- (3) Rektor se bira i razrješava prema uvjetima i postupku određenim posebnim zakonom i statutom Sveučilišta.
- (4) Rektor u radu pomažu prorektori. Broj, uvjeti izbora, razrješenje i ovlasti prorektora pobliže se uređuju statutom Sveučilišta.

Članak 8.

- (1) Rektor ne može bez suglasnosti sveučilišnog senata sklapati poslove o stjecanju, opterećenju i otuđenju nekretnina.
- (2) Sveučilište ne može bez suglasnosti osnivača steći, opteretiti ili otuđiti nekretnine ili drugu imovinu, niti ugovoriti drugi posao ako vrijednost pojedinačnog ugovora iznosi više od milijun kuna.

Članak 9.

Sveučilišni senat je stručno vijeće Sveučilišta koje čine predstavnici nastavnika, drugih zaposlenika i studenata u skladu s posebnim zakonom koji regulira visoko obrazovanje i statutom Sveučilišta.

Članak 10.

- (1) Sveučilišni senat obavlja poslove određene zakonom i statutom Sveučilišta.
- (2) Sveučilište može osnovati stručna vijeća i druga tijela odjela i drugih ustrojstvenih jedinica, te na njih prenijeti ovlasti za obavljanje pojedinih poslova iz djelokruga sveučilišnog senata, u skladu s posebnim zakonima koji reguliraju visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačku djelatnost i u skladu sa statutom Sveučilišta.

Članak 11.

- (1) Sredstva za rad osigurana u Državnom proračunu, te sredstva stečena pružanjem usluga ili su pribavljena iz drugih izvora čine imovinu Sveučilišta.
- (2) Sveučilište nema za cilj stjecanje dobiti.
- (3) Ako Sveučilište u obavljanju svoje djelatnosti ostvari dobit, ta se dobit upotrebljava isključivo za obavljanje i razvoj djelatnosti Sveučilišta.

(4) Republika Hrvatska solidarno i neograničeno odgovara za obveze Sveučilišta.

(5) Sveučilište odgovara za obveze cijelom svojom imovinom.

Članak 12.

(1) U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, Senat Sveučilišta u Splitu donijet će odluku o pripajanju ustanova Filozofski fakultet u Zadru, Visoka učiteljska škola u Zadru i Studentski centar u Zadru Sveučilištu.

(2) Ustanove iz stavka 1. ovoga članka prestaju s radom danom upisa Sveučilišta u sudski registar.

(3) Danom upisa Sveučilišta u sudski registar, Sveučilište preuzima sve poslove, radnike zatečene na preuzetim poslovima, opremu, arhive, sredstva za rad, financijska sredstva, te prava i obveze ustanova iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 13.

(1) Studenti upisani na Filozofskom fakultetu u Zadru i Visokoj učiteljskoj školi u Zadru danom pripojenja tih ustanova Sveučilištu postaju studenti Sveučilišta.

(2) Studenti iz stavka 1. ovoga članka koji nisu ponavljali godinu imaju pravo završiti studij na Sveučilištu po programima i uvjetima koji su bili na snazi kada su upisali prvu godinu studija, a ostali studenti po programima i uvjetima koje će propisati Sveučilište.

Članak 14.

(1) Vlada Republike Hrvatske će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, na prijedlog ministra znanosti i tehnologije, imenovati privremenog rektora.

(2) Privremeni rektor obaviti će pripreme za početak rada Sveučilišta, pribaviti dopusnicu Ministarstva znanosti i tehnologije za početak obavljanja djelatnosti, donijeti privremeni statut Sveučilišta uz suglasnost osnivača, podnijeti prijavu za upis u sudski registar, te poduzeti radnje za konstituiranje sveučilišnog senata.

(3) Sveučilište može početi obavljati djelatnost danom upisa u sudski registar.

(4) Privremeni statut iz stavka 2. ovoga članka primjenjivat će se do stupanja na snagu statuta kojeg će donijeti senat Sveučilišta u skladu sa Zakonom o visokim učilištima.

Članak 15.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O OSNIVANJU SVEUČILIŠTA U ZADRU

Člankom 1. utvrđuje se da se ovim Prijedlogom osniva Sveučilište u Zadru koje će djelovati kao javna ustanova. Budući da je visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačka djelatnost detaljno propisana odredbama Zakona o visokim učilištima i Zakona o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, a statusna pitanja ustanova Zakonom o ustanovama, stavkom drugim bilo je potrebno uputiti na navedene zakone kako se s istim sadržajima nepotrebno ne bi opterećivao tekst Prijedloga zakona.

Člankom 2. utvrđuje se osnivač, te ministarstvo koje će izvršavati prava i dužnosti osnivača. Predložena odredba sukladna je odredbi članka 9. stavka 1. Zakona o visokim učilištima ("Narodne novine" br. 59/96 – pročišćeni tekst, 14/00, 94/00 i 129/00) kojom se propisuje da Republika Hrvatska osniva javno sveučilište za obavljanje javne službe.

Budući da je Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija ("Narodne novine" br. 48/99, 15/00 i 20/00) određeno da Ministarstvo znanosti i tehnologije obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na razvitak znanstvenoistraživačkih pravnih osoba, na sustav i izradu nastavnih planova i programa, isto je najstručnije da obavlja prava i dužnosti osnivača.

Člankom 3. propisuje se naziv i sjedište sveučilišta.

Člankom 4. utvrđuju se djelatnosti koje će obavljati Sveučilište, a koje su i inače uobičajene kao sveučilišne djelatnosti.

Člancima 5. i 6. propisuje se unutarnje ustrojstvo i tijela Sveučilišta. Predloženom odredbom članka 5. utvrđuju se samo temeljna načela, dok će se statutom Sveučilišta pobliže odrediti broj i ustrojstvo odjela i drugih ustrojstvenih jedinica i sva druga važna pitanja. Sveučilišna tijela bili bi rektor i sveučilišni senat kao što je propisano i Zakonom o visokim učilištima.

Člancima 6., 7. i 8. propisuje se tko predstavlja Sveučilište, nadležnost čelnika Sveučilišta, način izbora čelnika te suglasnosti potrebne za raspolaganja nekretninama i drugom imovinom čija je vrijednost veća od milijun kuna.

Kao posebni zakon, na koji se pozivaju predložene odredbe, misli se na sadašnji Zakon o visokim učilištima, odnosno na bilo koji budući zakon kojim će se regulirati visoko obrazovanje. Odredbama članaka 107., 108., 109. i 110. Zakona o visokim učilištima detaljno se propisuju nadležnosti rektora, uvjeti i postupak izbora te razrješenje rektora, kao i osobe koje mu pomažu u radu.

Člancima 9. i 10. propisuje se sastav i nadležnost stručnog vijeća Sveučilišta. Stručno vijeće sačinjavali bi predstavnici nastavnika, ostalih zaposlenika i predstavnici studenata koje će utvrditi statut Sveučilišta u skladu s posebnim zakonom koji regulira visoko obrazovanje.

Člankom 11. propisuje se imovina Sveučilišta i odgovornost za njegove obveze. Sveučilište je javna ustanova koja obavlja javnu službu zbog čega nema za cilj stjecanje dobiti. Eventualnu dobit koju Sveučilište ostvari u obavljanju svoje djelatnosti, (kao što su prihodi od školarina, projekata, stručnih mišljenja, donacija), mora upotrijebiti isključivo za obavljanje i razvoj propisanih i registriranih djelatnosti Sveučilišta.

Kako je Republika Hrvatska, prema **članku 2.** Prijedloga zakona, osnivač Sveučilišta, ista solidarno i neograničeno odgovara za obveze Sveučilišta. Samo Sveučilište odgovara za obveze cijelom svojom imovinom.

Kako bi osnivač imao kontrolu nad opterećivanjem nekretnina i imovine, **člankom 8.** Prijedloga zakona predviđa se da Sveučilište ne može bez suglasnosti osnivača steći, opteretiti ili otuđiti nekretnine ili drugu imovinu, niti ugovoriti drugi posao ako vrijednost pojedinačnog ugovora iznosi više od milijun kuna.

Članci 12., 13., 14. i 15. prijelazne su odredbe Prijedloga zakona. Razvitak i vrsnost visokog obrazovanja i znanstvenoistraživačke djelatnosti na području Zadarske županije podrazumijeva objedinjavanje postojećih visokih učilišta, kao i ustanova čija djelatnost osigurava cjelovitost i potrebni standard sustava visokog obrazovanja. Kako bi se navedeno postiglo potrebno je pripojiti postojeće ustanove nad kojima vlasništvo i osnivačka prava ima Sveučilište u Splitu.

Samo pripojenje ustanova obavlja se, na temelju članka 69. stavka 3. Zakona o ustanovama, odlukom osnivača ustanova. Odredbom članka 12. samo se deklarativno navode statusne promjene koje će dovesti do željenog cilja. Danom upisa u sudski registar ustanova prestale bi s radom pripojene ustanove, dok bi Sveučilište prema članku 12. stavku 3. preuzelo zatečene radnike, opremu, arhive, sredstva za rad, financijska sredstva te prava i obveze pripojenih ustanova.

Nakon pripojenja Filozofskog fakulteta u Zadru i Visoke učiteljske škole u Zadru Sveučilištu, studenti upisani na tim dvjema ustanovama postali bi studenti Sveučilišta, a oni među njima koji do tada nisu ponavljali godinu imali bi pravo, u skladu s člankom 170. Zakona o visokim učilištima, završiti studij po programima i uvjetima koji su bili na snazi kad su upisali prvu godinu studija. Svi ostali studenti imali bi pravo završiti studij po programima i uvjetima koje će propisati samo Sveučilište, a što također mogu uz određeno vremensko ograničenje biti isti programi i uvjeti koji su sada na snazi.

Kako bi se obavile sve pripremne radnje za upis u sudski registar i početak djelatnosti Sveučilišta predviđa se imenovanje privremenog rektora. Privremeni rektor trebao bi pribaviti dopusnicu Ministarstva znanosti i tehnologije za početak obavljanja djelatnosti, donijeti privremeni statut Sveučilišta uz suglasnost osnivača, podnijeti prijavu za upis u sudski registar te poduzeti radnje za konstituiranje sveučilišnog senata. Privremeni statut primjenjivao bi se sve dok senat Sveučilišta ne donese statut u skladu sa Zakonom o visokim učilištima.

Predloženi zakon stupio bi na snagu, na uobičajeni način, osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".